

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak

SSN Maria Szczepaniec (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi A.S.

przy udziale Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu, w sprawie o sygnaturze akt III APa 4/23

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 17 czerwca 2026 r.

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn. akt III APa 4/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącemu A.S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu sumę pieniężną w wysokości 4 000 (cztery tysiące) złotych za okres od 14 września 2017 r. do 17 czerwca 2026 r.;**
- 3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenie w sprawie o sygn. akt III APa 4/23 rozprawy w terminie 3 (trzech) miesięcy od dnia zwrotu akt;**
- 4. zarządza zwrot na rzecz A.S. kwoty 200 (dwieście) złotych tytułem uiszczonej opłaty sądowej od skargi;**
- 5. w pozostałym zakresie skargę oddala.**

Paweł Księżak   Joanna Lemańska   Maria Szczepaniec

M.L.

UZASADNIENIE

A.S. (dalej: „skarżący”), pismem z dnia 5 marca 2026 r. (data stempla pocztowego) wniósł skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie o sygn. akt III APa 4/23 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu. Skarżący wniósł o: (1) stwierdzenie, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. akt III APa 4/23 nastąpiła przewlekłość postępowania; 2) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 20 000 zł; (3) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącego kosztów postępowania.

W uzasadnieniu skargi na przewlekłość postępowania wskazano, że od wpływu akt wraz z apelacją do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w dniu 26 kwietnia 2023 r. do chwili wniesienia skargi na przewlekłość postępowania, sąd nie rozpoznał środka odwoławczego ani też nie wyznaczył w tym celu rozprawy. Podniesiono, że sprawa czeka na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej prawie 3 lata, co narusza prawo skarżącego do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Wyjaśniono, że pisma z prośbą o podjęcie czynności w sprawie pozostały bez odpowiedzi. Wskazano, że sprawa toczy się od 2017 roku, orzeczenie wydane w pierwszej instancji było korzystne, a skarżący od lat pozostaje w stanie niepewności co do swojej sytuacji prawnej.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w piśmie z 23 marca 2026 r. wniósł o oddalenie skargi. Wyjaśnił, że wyłączną przyczyną dla której sprawa nie została jeszcze rozpoznana jest liczba spraw oczekujących na rozpoznanie w referacie sędziego. Wskazał, że pomimo zaangażowania sędziego w szybsze rozpoznanie spraw obecny czas oczekiwania na rozpoznanie sprawy wynosi ponad 30 miesięcy od daty wpływu akt do sądu. Podniesiono, że przedmiotowa sprawa nie należy do kategorii spraw pilnych i zostanie rozpoznana zgodnie z kolejnością wpływu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga, co do zasady zasługiwała na uwzględnienie, choć Sąd Najwyższy dokonał miarkowania sumy pieniężnej żądanej przez skarżącego.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”, „u.s.p.”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 u.s.p. dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

Ustawa nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest m.in. wielomiesięczna beczynność sądu polegająca na niewyznaczeniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy

(patrz postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22), jakkolwiek w części orzeczeń wskazuje się, że także krótsza, np. ośmiomiesięczna beczynność sądu, naruszyć może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (patrz postanowienia NSA z: 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08; 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08; 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08, oraz 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10).

W powołanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że znamiona przewlekłości przypisuje się z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej beczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej. Kilkumiesięczny okres oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie. Jedynie wyjątkowo krótsze okresy beczynności mogą uzasadniać stwierdzenie przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lipca 2014 r., III SPP 123/14).

Sąd Najwyższy podziela przytoczone wyżej poglądy i w zaistniałych okolicznościach stwierdza, że doszło do naruszenia prawa skarżącego do rozpoznania sprawy o sygn. akt III APa 4/23 w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu bez nieuzasadnionej zwłoki.

Przedmiotowa sprawa została zainicjowana wniesieniem pozwu do Sądu Okręgowego w Poznaniu w dniu 14 września 2017 r. (data stempla pocztowego). Wyrok sądu pierwszej instancji został wydany w dniu 29 grudnia 2022 r. Akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w dniu 26 kwietnia 2023 r. Zarządzeniem z dnia 28 kwietnia 2023 r. sprawa została zarejestrowana w repertorium APa, dokonano kontroli formalnej apelacji

i wylosowano sędziego referenta. Dnia 4 maja 2023 r. odpis apelacji doręczono pełnomocnikowi skarżącego informując go o składzie sądu rozpoznającego sprawę. Dnia 9 czerwca 2023 r. do sądu apelacyjnego wpłynęła odpowiedź na apelację wniesioną przez pełnomocnika skarżącego. W dniach 15 marca 2023 r. i 20 stycznia 2025 r. do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wpłynęły pisma komornika sądowego z prośbą o udzielenie informacji czy wyznaczono już termin rozprawy apelacyjnej, ewentualnie czy zapadło w sprawie rozstrzygnięcie. Sąd apelacyjny udzielił komornikowi odpowiedzi. Pismami z dnia 26 czerwca 2025 r. i 12 listopada 2025 r. skarżący i jego pełnomocnik złożyli pisma z prośbą o podjęcie czynności w sprawie. Pisma te zostały bez odpowiedzi sądu. Do dnia orzekania w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania nie wyznaczono terminu rozprawy apelacyjnej.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu wystąpiła przewlekłość postępowania. Od dnia wpływu akt wraz z apelacją do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania Sąd Apelacyjny w Poznaniu w zasadzie, poza przydzieleniem sędziego sprawozdawcy, nie podejmował żadnych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy. Rozprawa apelacyjna nie została wyznaczona od 26 kwietnia 2023 r. do czasu orzekania w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania, a więc przez ponad 3 lata.

W postanowieniu z 21 kwietnia 2021 r., wydanym w sprawie o sygn. akt I NSP 20/21, Sąd Najwyższy trafnie podkreślił, że dla strony czy też uczestnika postępowania nie ma znaczenia, gdzie tkwi źródło przewlekłości postępowania: czy w zaniedbaniach i opieszałości sądu, przepracowaniu czy objętości referatu sędziego, czy też w państwie, które nie przyjęło odpowiednich rozwiązań w celu zapobieżenia systemowej przewlekłości postępowań. Zła organizacja wymiaru sprawiedliwości, brak odpowiedniego budżetu czy też zbyt duża ilość spraw przypadająca na jednego sędziego nie powinny obciążać uczestników postępowania. Prawem strony każdego postępowania jest bowiem zgodnie z art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, aby odbyło się ono w rozsądnym terminie (zob. M. Mrowicki, Przewlekłość postępowania i jej systemowy charakter w Polsce.

Glosa do wyroku ETPC z 7 lipca 2015 r., nr: 72287/10, 13927/11 i 46187/11, LEX/el. 2016, s. 7). Odpowiedzialność za przewlekłe prowadzone postępowania spoczywa na Państwie, nawet wówczas, gdy nie sposób odpowiedzialności za taki stan rzeczy przypisać - jak ma to miejsce w niniejszej sprawie - konkretnemu sędziemu kierującemu postępowaniem, czy sędziemu pełniącemu obowiązki administracyjne w zakresie organizacji pracy sądu lub wydziału. Przewlekłość postępowania w niniejszej sprawie wynika bowiem z systemowej wadliwości organizacji funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Należy też stwierdzić, że wskazywane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu przyczyny długiego oczekiwania na rozpoznanie sprawy apelacyjnej, odnoszące się do znacznego wpływu spraw, choć wyjaśniają powody zwłoki to jednak jej nie usprawiedliwiają.

Uwzględniając skargę, zgodnie z art. 12 ust. 4 i ust. 5 pkt 1 u.s.p., sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, sumę pieniężną w wysokości od 2 000 do 20 000 złotych. Wysokość przyznanej sumy pieniężnej wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Określając wymiar przyznanej skarżącemu sumy pieniężnej, Sąd Najwyższy miał na uwadze, że postępowanie apelacyjne trwa już ponad 3 lata, a od wszczęcia postępowania w pierwszej instancji ponad 8 lat. Uwzględniony został również fakt, że w postępowaniu apelacyjnym nie były podejmowane prawie żadne czynności zmierzające do rozpoznania sprawy. W tych okolicznościach Sąd Najwyższy uznał, że na rzecz skarżącego od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu powinna zostać przyznana suma pieniężna w wysokości 4 000 zł. Tym samym dalej idące żądanie skargi należało oddalić jako pozbawione usprawiedliwionych podstaw (zob. art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania).

Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 3 u.s.p. zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenie w sprawie o sygn. III APa 4/23 rozprawy w terminie 3 miesięcy od dnia zwrotu akt.

Wniosek o przyznanie skarżącemu kosztów postępowania został oddalony na podstawie art. 98 § 1, 2 i 3 k.p.c. z uwagi na fakt, że skarżący nie poniósł

w przedmiotowej sprawie żadnych kosztów. Sąd Najwyższy na podstawie art. 17 ust. 3 u.s.p. wydał rozstrzygnięcie, o zwrocie opłaty sądowej od skargi.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Paweł Księżak   Joanna Lemańska   Maria Szczepaniec

M.L.

[a.ł.]